

MIROSLAW PRZYDRYGA

Szamocin

Zmienność jelit ślepych u niektórych gatunków dzikich ptaków

Summary

Changeability of coeca in some species of birds

During a post-mortem examination of 53 birds from 25 species in 11 birds abnormalities in anatomical structure or position of coeca were found. These abnormalities included a shortened one coecum comparing to other one, a firm connection of coecum with ileum, asymetrial position of both coeca. These changes point to changeability of coeca in some species of birds. The changes were noted in 3 waswings, 2 yellowhammers, 1 maffinch, songtrush, blackbird and swallow. In two robins the third coecum as a developmental disturbance was found.

Przewód pokarmowy ptaków ma na niektórych odciinkach odmienną budowę niż u ssaków. Jedną z cech charakterystycznych budowy anatomicznej przewodu pokarmowego ptaków jest obecność dwóch jelit ślepych (1). Jelita te powinny wyglądać jak dwa równej długości i szerokości ślepe worki umieszczone symetrycznie względem siebie (1).

Celem pracy było stwierdzenie czy u dzikich ptaków występuje zmienność w obrębie budowy anatomicznej jelit ślepych. Dotychczas w piśmiennictwie brakuje danych dotyczących tego tematu.

Materiał i metody

Badaniom poddano ptaki zabite na skutek zderzenia z pojazdami mechanicznymi oraz padłe z powodu chorób i głodu. Ptaki pochodziły z terenu 5 województw: piłskiego, konińskiego, olsztyńskiego, przemyskiego i krośnieńskiego. Okres badań obejmował lata 1982—1992. Wykonano sekcje 53 osobników należących do 25 gatunków. Najliczniejszym gatunkiem był trznadel (9 ptaków), następnie mewa śmieszka, jemioluska i kopciuszek (po 5 ptaków), rudzik, zięba, mazurek i drożd śpiewak (po 3 ptaki). Pozostałe gatunki (sowa uszata, potrzos, pierwiosnek, brzegówka, dymówka, skowronek polny, kos, bocian biały, lelek kozodój, makolągwa, wrona siwa, pliszka siwa, myszółw, dzierzba gąsiorek, bogatka, dzwoniec, kuropatwa) były reprezentowane przez pojedyncze osobniki.

Wyniki i omówienie

Podczas badań sekcyjnych 53 ptaków stwierdzono u 11 z nich odstępstwa od typowej budowy anatomicznej jelit ślepych. Brak było natomiast odchyień od normy w stosunku do innych narządów. Przypadki odstępstw od typowej budowy anatomicznej jelit ślepych miały miejsce u jemioluszki (3 ptaki), trznadla (2 ptaki) oraz u pojedynczych osobników zięby, drozda śpiewaka, kosa i dymówki. Odmienna budowa anatomiczna jelit ślepych przybrała następujące formy: jedno z jelit ślepych (częściej lewe) krótsze nawet o połowę (6 ptaków), trwałe połączenie lewego jelita ślepego z jelitem biodrowym (1 ptak), niesymetryczne rozmieszczenie względem siebie obu jednakowo wykształconych jelit ślepych (2 ptaki). Ponadto u 2 osobników jednego gatunku (rudzik) stwierdzono obecność wady rozwojowej pod postacią trzeciego jelita ślepego.

W piśmiennictwie nie znalazłem danych dotyczących zmienności w budowie jelit ślepych u ptaków domowych i dzikich. Natomiast informacje nt. wad rozwojowych jelit ślepych dotyczą wyłącznie ptaków domowych (2). Z przeprowadzonego rozeznania wynika, że jelita ślepe u niektórych gatunków dzikich ptaków różnią się pod względem budowy anatomicznej. Występują także wady rozwojowe tych jelit. Mała liczebność materiału nie pozwala jednak na wyciąganie daleko sięgających wniosków. W związku z tym wydają się wskazane dalsze badania w tym zakresie.

Piśmiennictwo

1. Akajewski A.: Anatomia zwierząt domowych. T. 2, PWRiL, Warszawa 1979, s. 460.
2. Nieberle K., Cohrs P.: Szczegółowa anatomia patologiczna zwierząt domowych. PWRiL, Warszawa 1968, s. 443.

Adres autora: lek. wet. Mirosław Przydryga, ul. 19 stycznia 12B/1, 64-820 Szamocin

MACKIE J. T., BARTON M., KETTLEWELL J.: Posocznica prosiąt na tle zakażenia *Pasteurella multocida*. (Pasteurella multocida septicaemia in pigs). Aust. Vet. J. 69, 227—228, 1992 (9)

Pasteurella multocida jest często izolowana ze zmian zapalnych w płucach i jest powszechnie uznawana za drobnoustroj wikłający proces chorobowy u świń. Pierwotna pastereloza występuje bowiem u świń rzadko. W maju 1989 r. w chlewni z 15 maciorami padły nagle 3 z 70 prosiąt w wieku 14—22 tygodnie. W ciągu dalszych 24 godzin zachorowało dalszych 7 prosiąt wśród objawów gorączki i letargu. Po 48 godz. po iniekcji domięśniowej oksytetracykliny chore prosięta wyzdrowiały. Badanie sekcyjne padłych zwierząt wykazało obrzęki w okolicy gardła, niebieskie zabarwienie skóry nasilone wokół uszu i w dolnej części brzucha, przekrwienie i obrzęk płuc, obrzęki narządów mięsnych i opon mózgowych oraz nagromadzenie włókniaka w jamie klatki piersiowej i w jamie brzusznej. Badanie histologiczne wykazało uszkodzenie naczyń krwionośnych, drobne ogniska w ścianie pęcherzyków płucnych oraz złogi bakterii gram ujemnych w naczyniach krwionośnych płuc, mózgu, kłębuszków nerek i w mięszu nerwowym. *P. multocida* wyosobniono w czystej hodowli z wątroby, płuc, śledziony i jamy opłucnowej padłych zwierząt.

SHEARN M. F. H., LANGRIDGE S., TEVERSON R. M., BOOTH J. M., HILLERTON J. E.: Wpływ odkażania strzyków przed udojem na występowanie klinicznej postaci zapalenia gruczołu mlekowego. (Effect of pre-milking teat dipping on clinical mastitis). Vet. Rec. 131, 488—489, 1992 (21)

Badania przeprowadzono w 20 stadach krów mlecznych, w których występowały kliniczne postaci zapalenia gruczołu mlekowego. Personel przeszkolono w sposobach rozpoznawania mastitis, aseptycznym pobieraniu mleka z każdej ćwiartki. W każdym stadzie wyosobniono grupę doświadczalną, w której przed udojem odkażano strzyki przez zanurzenie w środku odkażającym (0,25% jodu). Badania prowadzono przez okres 24 tygodni. Strzyki odkażano przez okres 30 sekund. W grupie doświadczalnej 64%, a w grupie kontrolnej 62% zakażeń wywoływały drobnoustroje występujące w środowisku (*S. uberis*, *E. coli*, *Pseudomonas*, *Klebsiella*, *Citrobacter*). Od 15 do 20% próbek było jalo-wych. Odsetek zakażeń wywołanych przez drobnoustroje występujące w środowisku bytowania krów obniżył się po odkażeniu strzyków przed udojem. Jednakże, niezależnie od przeprowadzania odkażania strzyków odsetek klinicznych postaci zapalenia gruczołu mlekowego na tle zakażenia pałeczkami okrzężnicy i *Streptococcus uberis* nie zmienił się.